ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

Ραδιοφωνική προσαρμογή : Ε. ΠΕΧΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ	ΔΥΟ ΦΥΛΑΚΕΣ
Η ΓΥΝΑΙΚΑ	ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΕΣ
Η ΓΡΙΑ	ΟΙ ΜΑΣΤΟΡΟΙ
Ο ΛΥΡΑΡΗΣ	ΝΕΟΛΑΙΑ, ΠΑΠΑΔΕΣ, ΠΟΛΙΤΕΣ
Ο ΒΟΗΘΟΣ	Ο ΟΜΙΛΗΤΗΣ
Η ΣΚΙΑ	
Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ	

(ΕΚΦΩΝΗΣΙΣ ΧΩΡΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙ'ΑΦΟΥ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΠΙ)

ΓΥΝΑΙΚΑ: Κοιμήσου πού παράγγειλα στήν Πόλη τά χρυσά σου,
στή Βενετιά τά ροῦχα σου καί τά διαμαντικά σου.
Κοιμήσου πού σοῦ ράβουνε τό πάπλωμα στήν Πόλη
καί τ'ὀμορφοσταλίζουνε σαράντα δυό μαστόροι.
Στή μέση βάζουν τόν ἀιτό, στήν ἄκρη τό παγόνι.
Νάνι τοῦ ρήγα τό παιδί, τοῦ βασιλῆ τ'ἀγγόνι.

(Σημαίνει καμπάνα. Ἡ Γυναίκα σταματᾶ τό νανούρισμα.)

Τί σ'ἔπιασε, Παναγιά μου, καί καμπανίζεις τέτοιαν ὥρα; Ἄσε νά μᾶς πάρει ὁ ὕπνος ἥσυχα-ἥσυχα, πού μᾶς μισοπῆρε κιόλας.

(Ξαναπιάνει τό νανούρισμα)

Ὕπνε ποῦ παίρνεις τά μωρά, ἔλα πάρε καί τοῦτο
μικρό-μικρό σοῦτό'δωσα, μεγάλο φέρε μου το.

(Μπαίνει ἡ γριά)

Γύρισες ἀπό τόν ἑσπερινό, Μητέρα;

ΓΡΙΑ: Γύρισα.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Προσευχήθηκες γιά ὅλους;

ΓΡΙΑ: Εἶπα τό καθετί.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Πρίν πού νανούριζα τό παιδί, μοῦ φάνηκε σά νά χτύπησε καμπάν·

ΓΡΙΑ: Κι'ἐγώ τήν ἀγρίκησα.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Κηδεύεται κανείς;

./.

ΓΡΙΑ: Δέν εἶχα νεκρό.

ΓΥΝΑΙΚ: Μην ἔπιασε φωτιά στήν πολιτεία;

ΓΡΙΑ: Δέν ἀκούστηκε τέτοιο πρᾶγμα.

ΓΥΝ: Τότες γιατί σημαίνει;

ΓΡΙΑ: Ποιός νά ξέρει;

ΓΥΝ: Ὁ γιός μου κοιμήθηκε.

ΓΡΙΑ: Τόν θωρῶ.

ΓΥΝ: Κοίτα, τί ἥμερος πού εἶναι καί τί γλυκός!

ΓΡΙΑ: Σάν κ'ἐσένα ὅταν εἶχες τό μπόϊ του .

ΓΥΝ: Γουστόζικος δέν εἶναι; (ΠΑΥΣΗ) Μά γιατί μέ κοιτάζεις ἔτσι ,Μη-τέρα;

ΓΡΙΑ: Πῶς νά σέ κοιτάζω;

ΓΥΝ: Ἡ ματιά σου εἶναι συννεφιασμένη. Δές κι'εἶμαι χρυπημένη ἀπό βα-ριά ἀρρώστια.

ΓΡΙΑ: Εἶσαι ἡ θυγατέρα μου ὅταν νιώθω ἕναν ἴσκιο ἀπάνω σού, κρυώνω ὡ μέσα στά κόκκαλά μου.

ΓΥΝ: Δέ βρίσκεται ἀπάνω μου κανένας βλαβερός ἴσκιος, καημένη Μά... Εἶμαι σάν τήν καλή γῆ, καμπερή καί χαρούμενη στόν ἥλιο. Κι'ὁ ἄντρας μου εἶναι τό μεγάλο δέντρο πού μέ κουκουλώνει μέ τή σ-λωσιά του. Καί νιώθω σέ κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας καί τῆς νυχτός τή ρίζα του, βαθιά χωμένη στά σπλάχνα μου, πού μέ δένει στόν κορ-του σφιχτά.

ΓΡΙΑ: Το βλέμμα του ἔγινε σκληρό, Ἔγινε ἕνα μέ τίς πέτρες πού μαστ-ρεύει.

ΓΥΝ: Ὁ ἄντρας μου γεννήθηκε γιά νά παλεύει μέ τά σκληρά βράχια ... βγάζει τούτη ἡ άρχαιαγῆ καί νά πυργώνει μ'αὐτά τήν προσευχή το.. στό Θεό καί τά διδάγματά του στούς ἀνθρώπους. Μά ἡ δουλειά το.. εἶναι βαριά καί μονάχα τή νύχτα, σάν τόν πάρει ὁ ὕπνος στό πλ.. μου, ὁ φόρτος φεύγει ἀπό πάνω του καί ξαναγίνεται τέτοιος π.. εἶναι στ'ἀλήθεια , μ'ἕνα πρόσωπο σάν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ ἥμερο.. γλυκό.

ΓΡΙΑ: Τόν ἀγαπᾶς. Ὅμως ἡ ἀγάπη δέ σ'ἀφήνει νά δεῖς τήν ἀλλαγή πού ἔ.. στην ψυχή του.

ΓΥΝ: Καί τι μέ μέλλει ἄν ἄλλαξε, Μητέρα, ἀφοῦ γιά μένα εἶναι πάντ.. τοιος πού εἶταν ἀπό μιᾶς ἀρχῆς, βαρύς, στοχαστικός, γεμάτος ἔγ-νοιες κι'ὀνειροφαντασίες, ἴσιος καί δυνατός σάν τίς κολόνες πού λαξεύει; Ἤ μήπως ἄλλαξε ἡ δικιά μου μοίρα κ'ἔπαψε τάχα νά εἶμα.. ἡ γυναίκα ἡ διαλεγμένη καί μοναδική στόν κόσμο, πού τοῦ χρωστᾶ τήν ἀφοσίωση καίτή γαλήνη.

./.

ΓΡΙΑ: Γιά λόγου σου μιλᾶς , Κόρη, μά τοῦ σπιτιοῦ αὐτοῦ ἡ καλοσύνεφη δέν εἶναι πιά μονάχα δικό σου παραστόλισμα. Ξέχασες τάχα πώς σοῦ ἔλεχα νά στεριώσεις μιάν ἄλλη ἀκόμα ὕπαρξη στόν κόσμο;

ΓΥΝ: 'Ο γιός μου δέν ἔχει τί νά φοβηθεῖ. Εἶναι σπόρος. Πρωτομάστορα ξακουστοῦ κ'ἔχει πίσω του τίς γενιές τῶν καλῶν δουλευτάδων. Τό στεριώνουν οἱ χτίστες τῆς 'Εκατονταπυλιανῆς καί τῆς "Αγια-Σοφιᾶς, οἱ σκαλιστῆδες τοῦ Μυστρᾶ. 'Ο κόσμος θά τόν καλοτυχίζει, θά τόν σέβεται. "Ωσπου θά ἔρθει κ'ἡ μέρα πού θ'ἀρχίσουν νά ὀρθώνουνται, δίπλα στά ἔργα τοῦ πατέρα, τά δικά του καμπαναριά. Καί εἶναι σά νά ξαναρχίζει τοῦ ἀντρός μου ἡ ζωή, ὁ ἀρχαῖος μόχτος πού τόν βαραίνει καί τόν τυραννεῖ καί δέν ἔχει ποτές τελεμό.

ΓΡΙΑ: Δουλειά σου νά καλομελετᾶς τά μελλούμενα, δουλειά δικιά μου νά παιδεύουμαι μέ τά παλιά κι'ἀξέχαστα. "Εζησα μέ ἄντρες σέ διάφορους καιρούς' πρῶτα εἶταν ἀφέντης ὁ πατέρας μου, ὕστερα πῆραν τό πρόσταγμα οἱ ἀδερφοί, ὕστερα ἐκεῖνος ἐκεῖνος πού μέ στεφανώθηκε καί σ'ἔβγαλα ἐσένα στό φῶς. Πέθαναν ὅλοι τους, μέ, πίστεμε , τούς γνώρισα καλά. "Οταν ἡ ματιά τους γίνεται ἔτσι κρύα κι σκληρή καί νιώθεις πώς ἡ ψυχή τους ξεχάστηκε μακριά, καί βασανίζεται σάν καρφωμένη σέ σταυρό, μέσα σ'ὁράματα καί χίμαιρες, κι οὔτε νά πιάσει τ'ἄπιαστο μπορεῖ οὔτε νά λυτρωθεῖ καί νά γυρίσει πίσω, σ'ἐμᾶς τίς ταπεινές γυναῖκες, μέ τίς πληγωμένες τίς καρδιές, τότε πρόσεξε, φυλάξου, γιατί γίνουνται κακοί.

(B) Κατάρα

(Καθώς μιλᾶ ἡ Γριά ἀκούεται ξανά ὁ χτύπος τῆς καμπανας πού τόν συνοδεύει βοή πλήθους)

ΦΩΝΕΣ: Κατάρα στό Γεφύρι. Κατάρα στήν πολιτεία. Φυλαχτεῖτε ἀπ'τό κακό (Βήματα τρεχάτα)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ: Καλέ γειτόνισσα , τί εἶτανε πάλι αὐτή ἡ συμφορά;

ΓΥΝ: Τί παθες κυρά μου; Τί εἶναι αὐτή ἡ βοή.

ΓΕΙΤ: Δέν ἔμαθες τό νέο, ἐσύ πού ἔπρεπε νά τό ξέρεις πρώτη;

ΓΥΝ: Δέν ἔμαθα τίποτα, καλή γυναίκα. Τί δυστυχία μοῦ μολογᾶς;

ΓΕΙΤ: Δέν ἄκουσες τήν καμπάνα πού τρελάθηκε νά σημαίνει;

ΓΥΝ: Τήν ἄκουσα καί ρωτοῦσα τώρα δά τή Μάννα μου τί νόημα εἶχε τοῦτος ὁ βραδυνός χτύπος. Εἶπε δέν ἤξερε.

ΓΡΙΑ: Μή καί ξέρω τίποτα παραπάνω ἀπ'ὅτι ξέρει αὐτή;

ΓΥΝ: Μάνα , κάτι μοῦ κρύβεις. Πέσμου γυναίκα, τί τρέχει ; Μοῦ φέρες τήν ψυχή στόστόμα.

ΓΕΙΤ: Τό Γεφύρι κυρά μου, πού χτίζει ὁ ἄντρας σου ὁ Πρωτομάστορα, τό

Γεφύρι τῆς "Αρτας, γκρεμίστηκε ψές τή νύχτα.

ΓΥΝ: Γκρεμίστηκε; Ξανά;

ΓΕΙΤ: Τρίτη φορά, Θεούλη μου. Γουρσουζιά μεγάλη.
Τώρα μαθεύτηκαν τά καθέκαστα πού σχόλασαν καί γύρισαν στήν πολιτεία οἱ Μαστόροι. Ὁ λαός τά ἔχει χαμένα. Κανείς δέν ξέρει τί νά φανταστεῖ.

ΓΥΝ: Ξανά; Μητέρα, πῶς εἶναι μπορετό;

ΓΕΙΤ: Τόν ἄντρα σου νά ρωτήσεις; "Αν βρίσκεται κάποιος πού κάτι καταλαβαίνει, θά εἶναι αὐτός. (Βήματα) Μά νάτος πού ἔρχεται. Πῶς κυρά μου, καί μή χειρότερα.

ΠΡΩΤΟΜ: Ὁ δρόμος φαίνεται μακρύς σά γυρνᾶ κανείς κοντά στή γυναῖκα κι στό παιδί ὕστερα ἀπό τόν κάματο μιᾶς ὁλάκερης μέρας μές στόν κρύο ἀέρα καί τίς πέτρες τίς τραχιές τίς πέτρες πού δέν ὑπακοῦ

ΓΥΝ: Νιώθω τό σῶμα σου. Μάστορά μου, τεντωμένο ἀκόμα ἀπό τό βάρος τῆ δουλειᾶς. Κάθησε κι'ἀναπάψου

ΠΡΩΤ: Τό σῶμα θά ξαποστάτει γρήγορα καλά καί δέ φοβᾶται τόν ἀγῶνα, δό ξα σοι ὁ Θεός.

ΓΥΝ: Ἡ ὄψη σου εἶναι ἀγριεμένη καί πικραμένη βαριά. Σέ πρόσβαλε μήπως κανείς;

ΠΡΩΤ: Κανείς πού νά μπορῶ νά τόν ὀνοματίσω.

ΓΥΝ: Βλέπω μεγάλο πόνο στή ματιά σου καί σκιάζουμε καί μοῦ πονεῖ κ' ἐμένα ἡ ψυχή.

ΓΡΙΑ: Ἡ θέση τῶν γερόντων δέν εἶναι νά στέκουνται ἀνάμεσα στό νέο ζευγάρι τήν ὥρα πού μιλᾶ γιά τήν ψυχή καί γιά τό κορμί. "Ας τραβηχτῶ καλύτερα. Δέν εἶμαι ἄξια νά βοηθήσω ὅ,τι κι'ἄν εἶναι τό σ-

ΓΥΝ: Τραβήξου, Μάνα, και μή χολοσκάνεις μέ βάσανα περαστικά.Τό σπίτι μας εἶναι σίγουρο· ὁ Μάστορας πού μᾶς στηρίζει ἔχει πλάτες γερέ

ΠΡΩΤ: Κοιμήσου ἐλαφρόκαρδα, Μητέρα. Εἶμαι ὁ ἴδιος παραστάτης στίς δουλειές μου καί θά πράξω πάντα ὅ, τι περνᾶ ἀπό τό χέρι μου γιά ν γίνει ἐκεῖνο πού κρίνω σωστό.

ΓΡΙΑ: "Ας πράξει τ'ἀποδέλοιπα ὁ Θεος μέ τή δικιά του κρίση καί τήν ἀποθυμιά. (Βήματα) Νύχτωσε κόρη. Ν'ἀνάψης τό λυχνάρι.
(Τά βήματα σβύνουν)

ΓΥΝ: Ναί Μάννα.

ΠΡΩΤ: Μά φοβᾶται. νιώθω στή φωνή της τήν ὑποψία τοῦ κακοῦ. Ποιός ξέρει πῶς τῆς ἦρθε - καημένη Γριά. Μά κ'ἐγώ ὁ ἴδιος πιά δέν ξέρω ποῦ ξεχωρίζει γιά μένα τό καλό ἀπό τό κακό.

./.

ΓΥΝ. Οἱ γέροι ταράζουνται εὔκολα, σάν τά παιδιά· δέ θέλουνε συνοριλιό. Ξέχνα τίς πικρες σου, καλέ μου. Μή καί δέν εἴμαστε κοντά σου,ὅ,τι κι'ἄν γίνει, ὁ γιός σου κι'ἐγω;

ΠΡΩΤ: Οἱ πέτρες δέν ὑπακοῦνε, Γυναίκα.

ΓΥΝ: Καί τί ἔχει αὐτό νά κάνει μέ τήν ἀγάπη πού ἀνθοβολεῖ στό σπιτικό μας;

ΠΡΩΤ: Οἱ πέτρες ,εἶναι ἀσήκωτες. Μά μοῦ ξεφεύγουν μές ἀπό τά δάχτυλα σάν ἄμμος. Τό γεφύρι τῆς "Αρτας ἀντιστέκεται· δέ θέλει νά ριζώσε στή γῆ. Οἱ πέτρες ὁρίζουν τή ζωή μου. Δέν ξέρω τί κάνω καί τί νά πῶ.

ΓΥΝ: Κ' ἐμεῖς. Μαστορά μου, δέν ὁρίζουμε τίποτα, ἡ τίμια ἡ φαμελιά σου;

ΠΡΩΤ: Γυναίκα, μή ρωτᾶς.

ΓΥΝ: 'Η ὁμιλία σου εἶναι σάν τῶν ἀποστόλων καί τῶν προφητῶν, γεμάτη λόγια παράξενα καί νοήματα σκοτεινά. Δέν τά ξέρω αὐτά ἐγώ, γυναίκα ἄγραλτη κι'ἁπλοϊκή· δέ γυρεύω ἄλλο τίποτα παρά ἕναν ἄντρα,ἕνα σπίτι κ'ἕνα παιδί.

ΠΡΩΤ: Τά ἔχεις ὅλα αὐτά. Βάστα τα καλά καί μήν ἀνακατώνεσαι στῶν ἀντρῶν τίς δουλειές. Τί ξετάζεις πράματα πού, ἄν τά μάθεις θά τρομάξεις;

ΓΥΝ: Τί νά τρομάξω ὅταν ἔχω ἐσένα ἐδῶ κάτω κ'ἐκεῖ ψηλά τήν Παναγιά; Μ. καί δέν ἄκουσα τήν καμπάνα καί δέν ἔμαθα τό μήνυμα πού ξαπολνοῦ- Μά δέν ἀγκουσεύω, γιατί ξέρω τή δύναμη τοῦ ἀντρός μου καί τόν βλέπω χρόνια τώρα νά παλεύει καί νά δικᾶ.

ΠΡΩΤ: Πάει χαμένη ὅλη ἡ δουλειά μου τοῦ τελευταίου μηνός. "Οπως καί τίς ἄλλες δυό φορές πού τό γεφύρι γκριμίστηκε, κανείς δέν ἀξιώθηκε νά ξεδιαλύνει ποῦθε μπορεῖ νά ἦρθε τό κακό. Πέρασα τή μέρα μου στά χαλάσματα, σηκώνοντας τίς πέτρες καί πασχίζοντας νά βρῶ τό κρυμμένο φεχάδι πού φέρνει τήν καταστροφή. Δέν καταλαβαίνω,Γυναίκα. Δέν καταλαβαίνω.

ΓΥΝ: Μάστορα, δέν εἶμαι ἱκανή νά κρίνω τή δουλειά σου, μά διαλογίζομαι μέ τ'ἀδύναμό μου τό μυαλό πώς ἴσως καί τό χῶμα ὅπου χτίζεις νά μήν εἶναι στέριο ὅσο πρέπει.

ΠΡΩΤ: Ξέρω καλά τά χώματα τῆς 'Ελλάδας. τά μελέτησα πιθαμή μέ πιθαμή καί δέν ἔχτισα ὡς σήμερα οὔτε καλύβα σ'ἔδαφος λειψό. Τούτη ἡ γῆ εἶναι ἡ πιό καλά δεμένη ἀπ'ὅσες ἔξω ἀνοίξει μέ τό τσαπί.

ΓΥΝ: "Ισως τότε, Μάστορά μου, νά μή σοῦ ἔτυχε τό πρεπούμενο ὑλικό.

ΠΡΩΤ: Ξέρω τό ὑλικό μου ὅπως ξέρεις ἐσύ τό κάθε μυστικό τοῦ σπιτιοῦ.

ΓΥΝ: Μά ἄν εἶναι ὅπως τά λές, δέ μένει ἄλλο νά σκεφτῶ παρά μόνο πώς σέ κατατρέχει κάποιος ὀχτρός, πού στέλνει τή νύχτα ἀνθρώπους μέ καμιά μυστική μηχανή καί συντρίβουν τό ἔργο σου γιά νά πονᾶ ἡ ψυχή σου καί νά χαίρεται αὐτός.

ΠΡΩΤ: Τό έργο μου τό φυλάουν τή νύχτα άνθρωποι όπλισμένοι, δικοί μου πιστοί. Δέ ζυγώνε άπ'όξω ρουθούνι.

ΓΥΝ: Τότε πές; τί άλλο γυρίζει στό νοῦ σου; Γιατί κάτι γυρίζει, τό νιώθω.

ΠΡΩΤ: Γυναίκα, όταν μέ κάλεσαν οἱ προεστοί καί μοῦ παράγγειλαν τούτη τήν τρανή δουλειά καί μοῦ τάξανε ό,τι γύρεψα καί μ'άφήσανε νά σχεδιάσω τό καθετί σύμφωνα μέ τίς λόξες τῆς ψυχῆς μου καί τοῦ μυαλοῦ μου τούς όρισμούς, εἴμουν άνθρωπος εὐτυχισμένος!

ΓΥΝ: Ναί, καλέ μου!

ΠΡΩΤ: Κοντά σου εἶχα βρεῖ, τήν ἱερή γαλήνη τῆς καρδιᾶς καί τοῦ κορμιοῦ καί μές στά σύνεργά μου καί τά λιθάρια μου τήν άπέραντη άναγάλλια τῆς καλῆς δουλειᾶς. Εἴμουν άφέντης τοῦ μόχτου μου, εἶχα πυργώσει δύσκολα χτίσματα, δέ μοῦ παράβγαινε κανείς. Σάν ἦρθε όμως ἡ ὥρα νά καταπιαστῶ τοῦτο έδῶ τό μεγάλο έργο, τρόμαξα τή δουλειά μου καί τή ζωή μου γιά πρώτη φορά.

ΓΥΝ: Μά δέν σταμάτησες· ἴσια-ἴσια τράβηξες μπροστά μέ τήν ἴδια τήν παλιά σου όρμή.

ΠΡΩΤ: Ναι τράβηξα μπροστά μ'έναν κόμπο στό λαρύγγι καί μέ τόν τρόμο στήν ψυχή. Τράβηξα μπροστά, γιατί δέ δυνόμουνα νά πάω άλλοῦ. Καί τό μόνο μου κέρδος εἶναι τώρα πώς άρχίζω κ'ύποψιάζομαι τί νόημα εἶχε ἡ τρομάρα μου έκείνη. Εἴτανε μήνυμα τοῦ ριζικοῦ μου καί μοῦ έλεγε, ὡς φαίνεται, πώς ἦρθε τέλος ἡ στιγμή νά αἰσταν- κι'έγώ νά μπερδεύεται στά πόδια μου, σά νεροφίδα, μιά παινεμένη ούρά πού καλύτερα νά μήν τήν όνομάσω σέ τούτη έδῶ τήν κάμαρα όπου κοιμᾶται τό παιδί μας.

ΓΥΝ: (σταυρώνει τό παιδί) "Ημαρτον, Χριστέ!

ΠΡΩΤ: Γυναίκα, τό Γεφύρι τῆς "Αρτας εἶναι δαιμονισμένο καί τρέμω μή δαιμόνισε όλη μου τή ζωή.

ΓΥΝ: Μάστορα, τί δουλειά έχουμε μέ τούς δαιμόνους καί γιατί νά μᾶς θυμηθοῦν; Μήπως κανείς μᾶς καταράστηκε ἤ τάχα τούς δώσαμε πάτημα ποτές;

ΠΡΩΤ: Δέν ξέρω ποιός μέ καταράστηκε, μά πάτημα τούς έδωσα πολλές φορές. 'Από τότες πού ένιωσα τόν κόσμο μάχουμε μέ τήν ὕλη καί μ τούς άνθρώπους γιά νά πλάσω τό έργο πού άντέχει στόν καιρό,καί τοῦτο, βλέπεις, εἶναι μιά ἱστορία πού τή γλεντοῦν οἱ δαιμόνοι καί που τούς γητεύει, καθώς τό ξεσκέπαστο γάλα τραβᾶ τή νύχτα στά περιβόλια τίς όχιές. Κάτι γυρεύουν άπό μένα καί πιλαλοῦν πίσωθέ μου καί χωρατεύουν μέ τό έργο τῶν χεριῶν μου καί μοῦ τό

./.

καταλοῦν σά χάρτινο παιχνίδι. Κάτι ἀποθυμοῦν, τό νιώθω, τ'ὁσμίζουμε, μά δέν καταλαβαίνω τί. ('Ανοίγει ὁρμητικά τό παράθυρο καί φωνάζει) Δαίμονα τῆς νύχτας, μίλησε λοιπόν, μίλησε τί ζητᾶς. Εἶμαι ἕτοιμος να κουβεντιάσω· θέλω νά ξεμπερδέψω μ'αὐτόν το λογαριασμό. Φτάνουν τά τσαλίμια. "Ε, κύρ δαίμονα, δέν ἀκοῦς;

('Από μακρυά,σάν ἀπόκριση , ἔρχεται ἕνα τραγοῦδι πού τό λένε μέ φωνές ἀντρικές)

ΦΩΝΕΣ: Ἀλίμονο στούς κόπους μας, κρίμα στίς δούλεψές μας,
ὁλημερίς νά χτίζουμε, τό βράδι να γκρεμιεται.

ΠΡΩΤ: Εἶναι οἱ σύντροφοί μου. Γυρνοῦν στό σκοτάδι, ἀπό δρόμο σέ δρόμο, σάν τή ἄδικη κατάρα, ἀγκαλιασμένοι καί λυπητεροί. Το Γεφύρι τῆς "Αρτας τούς μάγεψε κι'αὐτούς. Κάμποσες γυναῖκες ἀπόψε θά ξενυχτίσουνε μόνες στά κρεβάτια τους καί θά κλαῖνε καί δέ θά ξέρουν γιατί οἱ ἄντρες τους ἔπαψαν νά τίς ἀγαποῦν. (Φωνάζει ξανά στό κενό) Δαίμονα τοῦ ζόφου, ζαβολιάρη καί τσαχπίνη, ὅ,τι δαίμονα κι'ἄν εἶσαι, δράκος παγανό,λάμια ἤ λυκοκάντζαρος,σουσάτι τοῦ 'Αγύριστου , σέ κράζω νά φανερωθεῖς, νά ξηγηθεῖς. (Κλάμα μικροῦ)

ΦΩΝΕΣ: ('Από μακριά) 'Αλίμονο στούς κόπους μας, κρίμα στίς δούλεψές μας
ὁλημερίς νά χτίζουμε,τό βράδι νά γκρεμιέται.

ΓΥΝ: Μάστορα,κλεῖσε τό παράθυρο κι'ἄφησε τούς δαιμόνους ἀπ'ὄξω. "Ολα αὐτά δέν εἶναι γιά καλό τοῦ παιδιοῦ.
(Ξαναπιάνει τό νανούρισμα σιγανά:)

Κοιμήσου πού παράγγειλα στήν Πόλη τά χρυσά σου
στή Βενετιά τά ροῦχα σου καί τά διαμαντικά σου....

(Κυριαρχεῖ γιά λίγο τό θέμα χωρίς τή φωνή τῆς γυναῖκας. Κατόπι ἀποσβύνει μπερδεύεται μέ τόν ἀγέρα πού ἀπό β'πλᾶνο ἔρχεται α', μαζί μέ τό τραγοῦδι τοῦ λυράρη)

ΛΥΛΑΡΗΣ: Σαράντα πέντε μάστοροι κ'ἑξῆντα μαθητάδες
Γεφύριν ἐθεμέλιωναν στῆς "Αρτας τό ποτάμι
'Ολημερίς τό χτίζανε,τό βράδι ἐγκρεμιζόταν....

(ΔΥΝΑΤΟ ΣΦΥΡΙΓΜΑ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΥ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ ΜΙΑ ΜΑΚΡΙΝΗ ΚΑΜΠΑΝΑ ΝΑ ΧΤΥΠΑΕΙ ΑΡΡΥΘΜΑ)

Α΄ΦΥΛΑΚΑΣ: Το τραγοῦδι τοῦ γέρο-λυράρη μᾶς ἔλλειψε τώρα πού λύσσιαξε ὁ καιρός.

Β΄ΦΥΛΑΚΑΣ: Σφύριζε, ἀνάθεμά σε.

./.

(ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΣΦΥΡΙΓΜΑ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΥ). Σφύριζε , λυγκοχυμός νά σέ βρ θαρρεῖς κ'εἶναι ὁ ἴδιος ὁ διάβολος αὐτοπροσώπως.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Πιστεύεις στό διάβολο ἐσύ;

Β΄ΦΥΛΑΚ: Δέν ξέρω τί πιστεύω. Ὅμως μά τ'ἅγια λείψανα, κάποια οὐρά μοῦ φάνηκε πώς κουνιότανε ψές τή νύχτα ἐδῶ μές στά λιθάρια τοῦ Γεφυριοῦ τῆς Ἄρτας. Καί σίγουρο πώς δέν εἴτανε δικιά σου ἤ δικιά μου.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ὅποιος βλέπει τή νύχτα οὐρές νά περπατοῦν ἄνθρωπέ μου, δέν εἶναι καλός γιά νά βαστάει ἅρματα.

Β΄ΦΥΛΑΚ: Μέ ἅρματα καί μηχανές δέν πολεμιέται αὐτό πού γίνεται ἐδῶ.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Βάλε σ'ἐνέργεια λοιπόν τά ξόρκια, συμπάθα με ὅμως πού δέν τά συνηθῶ. Τούτη ἡ στοτώστρα πού χαϊδεύω ταιριάζει τήν περιστα ση. Θά τοῦ τή φέρω κάποτε τοῦ μαργιόλου πού μᾶς ζιζανεύει, ὅ ποιος καί νά 'ναι. Ποῦ θά τοῦ πάει;
(ΣΦΥΡΙΓΜΑ ΑΝΕΜΟΥ).

Β΄ΦΥΛΑΚ: Σφύριζε ,ἀρχικάλπη. (Στό σύντροφό του:) Χτύπα λοιπόν νά δοῦμε τί καταφέρνεις μέ τήν ἀρματολογιά σου.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ἕτοιμος μοιάζεις νά πιστέψεις πώς καί τό οὔρλιασμα τοῦ βοριᾶ εἶναι φωνή τῆς Κόλασης. Βλέπω κιόλας τό χέρι σου νά παίζει στ φῶς τοῦ φαναριοῦ. Μή καί σοῦ ξέστριψε ἀληθινά; Ὡς ψές κρατιό- σουνα καλά· εἶδες ἄλλους δυό χαλασμούς νυχτιάτικους χωρίς νά ταραχτεῖς. Στόν τρίτο χάλασες λοιπόν κ'ἐσύ;

Β΄ΦΥΛΑΚ: Μπορεῖ. Μά ποιός εἶναι ἄραγε ὁ πιό χαλασμένος σέ τοῦτο τό γιατ

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ὅποιος κι'ἄν εἶναι, στρόφος καί πανούκλα. Ὡστόσο, Ποιά νά μᾶ ἔφερνε κοντά μας ἀφορμή;

Β΄ΦΥΛΑΚ: Ποιός ξέρει ἄν δέ μᾶς ἀφήνει να τή βροῦμε μοναχοί μας.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Τί σκαρφίζεται πάλι;

Β΄ΦΥΛΑΚ: Ποιος σχεδίασε τά ἔργα; Ποιός τά κυβερνᾶ;

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ποιός ἄλλος ἀπό τόν Πρωτομάστορα.

Β΄ΦΥΛΑΚ: Ὁ ἄνθρωπος κάποιο ἐλάττωμα πρέπει νά ἔχει.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ψέμα καί κακοήθεια.

Β΄ΦΥΛΑΚ: Ἴσως τόν κυνηγᾶ καμιά κατάρα, καμιά ἁμαρτία τῶν γονιῶν τόυ ἤ ξέρω κ'ἐγώ; - τίποτα σχετικό μέ τή σπιτική του ζωή.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ἄνθρωπε τό φεγγάρι τί σέ βάζει νά ξεστομίσεις;

Β΄ΦΥΛΑΚ: Παραγαπήθηκε μ'αὐτή τή γυναίκα.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Ἄνομος πόθος καί ζηλοφτονιά; Δικαίωμα του δέν εἶναι ν'ἀγαπιέ- ται ὅσο τραβᾶ ἡ καρδιά του μέ γυναίκα πού τήν ἔχει στεφανωμένη;

./.

Β΄ΦΥΛΑΚ: Ποιός είπε τό ενάντιο; Μά τόσο γλύκασμα, τόσο πάθιασμα, τόση εύτυχία καταντάει ἀσέβεια κι΄ἁμάρτημα.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Σώπα. Σέ πιάνει παραλογισμός.

Β΄ΦΥΛΑΚ: Σσστ. Κάτι θωρῶ.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Μιά σκιά ἐκεῖ.

Β΄ΦΥΛΑΚ: Εἶναι δυό σκιές.

Α΄ΦΥΛΑΚ: (Φωνάζει) "Εϊ, ποιός εἶναι ἐκεῖ;

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑ: (ΜΑΚΡΥΑ) 'Εγώ.

Β΄ΦΥΛΑΚ: 'Ακούω τή φωνή του.

Α΄ΦΥΛΑΚ: "Αν εἶσαι ὁ Πρωτομάστορας, προχώρησε. "Αν εἶσαι ξένος φεύγα, γιατί ἔχουμε διαταγή νά χτυπήσουμε. "Αν εἶσαι δαίμονας.... ('Ακούεται γέλιο πού πλησιάζει.)

ΒΟΗΘΟΣ: Οἱ φίλοι μᾶς πῆραν γιά δαιμόνους.

ΠΡΩΤΟΜ: Δέν ἔχω ὄρεξη γιά γέλια, βοηθέ. (Στους φύλακες) Συνέβηκε τίπο-

Α΄ΦΥΛΑΚ: "Οχι, Μάστορα.

ΠΡΩΤΟΜΑ: Δέ ζύγωσε κανείς;

Α΄ΦΥΛΑΚ: Δέν ἔχουμε ἀπόψε ἄλλο ἀπό τό φεγγάρι μέ τίς μαργιολιές του.

ΒΟΗΘΟΣ: Καί τό σεληνόφωτο μᾶς κάνει νά βλέπουμε ὁράματα. Δέν εἶναι ἔ καλοί μου βλάμηδες.

Α΄ΦΥΛΑΚ: Δέ θυμοῦμαι νά εἴδαμε ὅραμα, σύντροφε. Μονάχα μιάν ἀφάνταστη κακοτυχία βλέπουμε σέ τοῦτο τό γιαπί.

ΒΟΗΘΟΣ: Με σιγουριά μιλᾶς, μά σάν τά βρεῖς στενά διαβόλους μολογᾶς μέ τή πρώτη. "Ετσι σπείραμε παραμύθια τήν πολιτεία καί κοντεύουμ νά γίνουμε ὁ περίγελος τῶν σοβαρῶν ἀνθρώπων.

Α΄ΦΥΛΑΚ: "Αν ἔκαναν ὅλοι τό χρέος τους μέ τόν τρόπο πού τό κάνει ἡ βάρδια τῆς νυχτός, ἡ δουλειά θά εἶχε μπεῖ στόν καλό δρόμο ἀπό κα:

ΒΟΗΘΟΣ: Δόξα τοῦ 'Υψίστου, νά ἕνας λόγος πού μοιάζει σωστός· μόνο πού ὁ καθένας τρέχει νά ρίξει τ'ἄδικο τ'ἀλλουνοῦ."Ολοι φταῖμε, Υγ κραίνω πώς ὅλοι μαζί δέν εἴμαστε ἄξιοι νά τιμήσουμε τόν ἀρχ μας.

ΠΡΩΤΟΜ: Φτάνει, ὁ καβγάς. Προκοπή δέ βλέπω ἀπό τέτ ιες ἀντιλογίες. Εἶμαι σίγουρος γιά τή δουλεια πού ἔγινε ἐδῶ ὅσο καί γιά τά σχέδια μου καί γιά τό ὑλικό μου. Δέ ρίχνω πέτρα κανενός.

ΒΟΗΘΟΣ: Μακάποιος φταίει ,ἀνάθεμα τή φύτρα μας. Οἱ πέτρες δέν γκρεμίζουνται σάν ὅλα εἶναι ὅπως πρέπει.

ΠΡΩΤΟΜ: Εἶναι κάτι ὅπως δέν πρέπει, μά δέν τό βρῆκα ἐκεῖ πού ψάχνεις.

ΒΟΗΘΟΣ: Γιά τό Θεό, Μάστορά μου, ποῦ ἀλλοῦ λές νά πάω νά ψάξω;

./.

ΠΡΩΤ: "Αν τό ἤξερα, δέ θά μ'ἔβλεπες νά τριγυρνῶ νυχτιάτικα χωρίς σκο καί νά πασπατεύω ἴσκιους κι'ἀνεμοσκορπίσματα στή φεγγαροφεγγιά

Β'ΦΥΛΑΚ: Μονάχα στήν καρδιά μας δέν κοτοῦμε νά ψάξουμε.

ΠΡΩΤ: 'Εσύ μίλησες γιά ζήτημα τῆς καρδιᾶς;

Β'ΦΥΛ: Μίλησα· μά χαλάλι. "Ας την'α να βουρλίζεται.

ΒΟΗΘ: 'Ερωτοχτυπημένος μοιάζει ὁ φίλος. Στήν ὥρα του κι'αὐτός.'Ο ἔρω τας μᾶς ἔλειψε.

Β'ΦΥΛ: 'Ο ἔρωτας - κλούβιος κι'ἄπιαστος.

(1) ΠΡΩΤ: 'Ο ἔρωτας κάλιο νά μείνει ἔξω ἀπ'αὐτή τήν ἱστορία.

ΛΥΡΑΡ: (1) 'Εδῶ σ'αὐτή τή γειτονιά δέν πρέπει νά ν'φεγγάρι,
μόν'πρέπει νά'ναι συννεφιά, νά'ναι βαθιά μαυρίλα,
γιατί ἔχω μιά ἀγαπητικιά κ'ἐκείνη εἶν' τό φεγγάρι,
πού ὄντας προβάλλει νά τή δῶ σκορπιοῦνται τά σκοτάδια.

(Ξ[illegible] STING)

Α'ΦΥΛΑΚ: "Ενα πράμα! 'Εκεῖ. Μέσ'στις καμάρες.

Β'ΦΥΛΑΚ: Κύριε ἐλέησον!

ΒΟΗΘ: Τί εἶναι αὐτή ἡ ἀγυρτεία; Ποιός θεομπαίχτης κρυβεται πίσω ἀπ'αὐτή τή μουσούνα;

Α'ΦΥΛ: Στάσου βοηθέ μή μέ ζυγώνεις.

ΒΟΗΘ: Θά τή σακατέψω μέ τό ραβδί μου.

Β'ΦΥΛ: Πρόσεχε!

ΒΟΗΘ: (ΒΟΓΓΑΕΙ) "Ωχ!

(Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΡΟΑΣ ΤΡΕΧΕΙ ΚΟΝΤΑ ΤΟΥ)

ΠΡΩΤΟΜ: Τί ἔπαθες;

ΒΟΗΘ: Τό χέρι μου! Νιώθω τό χέρι μου σπασμένο!

ΠΡΩΤ: Σκιά τῆς νύχτας, τί θές ἀπό μᾶς; (ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ) "Ο,τι κι'ἄν εἶσαι ἄνθρωπος σκοτεινός ἤ φάντασμα νεκροῦ ἤ δαιμονικό, τί ζητᾶς; (ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ) Σκιά τῆς νύχτας, ἄν εἶσαι ἄνθρωπος φανερώσου,κι' ἄν δέν εἶσαι τί γυρεύεις ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους;

ΣΚΙΑ: (ΜΕ ΜΑΚΡΙΝΗ ΦΩΝΗ) Μέ φώναξες.

Α'ΦΥΛ: Μίλησε.

Β'ΦΥΛ: Κύριε ἐλέησον!

ΠΡΩΤ: Σκιά,δέν ξέρω ἀπ'αὐτά. 'Η δουλειά μου εἶναι νά στυλώνω τίμια ἔργα λίθινα στό φῶς· ὄχι ν'ἀντιδικῶ τή νύχτα μέ φωνές ἀπόκοσμες. Λέγε· τί ζητᾶς;

ΣΚΙΑ: Τά λύτρα τοῦ ἔργου. Μάστορα τῶς πετρῶν. 'Ηρθε καί γιά σένα ἡ ὥρα τῆς πληρωμῆς. Εἶσαι ἕτοιμος;

./.

ΠΡΩΤ: "Αν καταλαβαίνω κάτι ἀπό τά λόγια σου, μοῦ γυρεύεις κάποιο φόρ[illegible] θἀπληρώσω, Σκιά· σέ φοβοῦμαι τούς λογαριασμούς.

ΣΚΙΑ: "Αν δέ στοιχειώσεις ἄνθρωπε, δέ θά στεριώσεις Γεφύρι σέ τούτη τή ἀκροποταμιά.

ΠΡΩΤ: Φονικό μοῦ γυρεύεις, ἀποσπόρι τῆς Κόλασης! Μά θά σταθῶ καί θά συζητήσω· γιατί τό ἔργο δέν εἶναι κτῆμα μου, εἶναι τῆς πολιτε[illegible]ας καί τοῦ λαοῦ καί τῶν συντρόφων πού πασχίζουν μαζί μου. Καί μπορεῖ στό τέλος νά βρεθεῖ κανένας ἀπελπισμένος, ἄστεγος κι'[illegible]νός ἤ τσακισμένος ἀπό ἀρρώστιες καί γερατειά, πού νά δεχτεῖ νά δώσει τόν ἑαυτό του θυσία, ἀπό εὐλάβεια καί φιλοπατρία ἤ ἀπό κούραση καί βαρεμάρα, δίχως νά εἶναι ἀνάγκη νάγίνω ἐγώ φονιᾶς. Μίλα· τί ἄλλο ἔχεις νά πεῖς;

ΣΚΙΑ: 'Εσύ θά πληρώσεις· δέν πιάνει ἄλλη πληρωμή. Θά στοιχειώσεις ἐ[illegible] μιά ὕπαρξη μαλακή καί καλόβολη πού σέ προσμένει τά βράδια δίπλα [illegible] κούνια παιδιοῦ.

ΠΡΩΤΟΜ: Τή Γυναίκα μου, Σκιά! Μοῦ ζητᾶς νά θάψω τή Γυναίκα μου μές στ[illegible] πέτρα!

ΣΚΙΑ: 'Εσύ βγῆκες, γυρεύοντας καί κράζοντας μές στή νύχτα. Παράτο τ[illegible] Γεφύρι τῆς "Αρτας· εἶσαι λεύτερος.

ΠΡΩΤ: Τά λόγια σου εἶναι καφτερά σά μαχαιριές. Ζήτα μου ὅ,τι ἄλλο, ζῆ[illegible] μου τό βιός μου, τήν ὑγειά μου· θές τά μάτια, Σκιά; Νά, σοῦ δ[illegible]νω τά μάτια μου! Φτάνει νά δῶ μιά φορά τό Γεφύρι τῆς "Αρτας στημένο στό φῶς. (E)

ΣΚΙΑ: Λεύτερος... (τό ἴδιο ἀπόκοσμο στίγκ)

Α'ΦΥΛ: Βοήθησε, Κύριε! Φεύγει.

Β'ΦΥΛ: Χριστέ καί Σωτήρα μου! Χάθηκε!

ΒΟΗΘΟΣ: (Βογγᾶ) Τό χέρι μου! Τό χέρι μου!

ΠΡΩΤ: (Τόν ἀνασηκώνει) Σήκω! Σύντροφοι, ἀκούσατε;

ΦΥΛΑΚ: 'Ακούσαμε!

ΠΡΩΤ: Εἶταν ἀλήθεια; Τό εἴδατε μέ τά μάτια σας; Δέν εἶταν ὄνειρό μο[illegible]

Α'ΦΥΛ: 'Αλήθεια, ἀνάθεμά μας!

Β'ΦΥΛ: 'Αλήθεια πού νά στραβωθοῦμε!

ΠΡΩΤ: 'Εσύ ἄκουσες;

ΒΟΗΘ: "Ακουσα.

ΠΡΩΤ: Εἶδες αὐτό τό πράμα πού μιλοῦσε;

ΒΟΗΘ: Τό εἶδα, στροφός νά μέ κόψει! "Ω, τό χέρι μου! Δέν ξέρω! Δέν ξέρω!

./.

ΠΡΩΤ: Σύντροφοι, ἀκοῦτε με. Κάποιος παίζει μαζί μας· γίναμε ὁ περίγελος τῶν δαιμόνων καί τῶν στοιχειῶν. Μᾶς ἔκαναν κλωτσοσκούφι τῆ νύχτας τ'ἀνεμικά. Θέλω νά μ'ἀγαπᾶτε· νά μήν εἶμαι ἔρημος καί μοναχός μές σ'αὐτό τό κατάντημα. Θρούβαλο ἔγινε ὁ κόσμος· ἀστεῖο κατόρθωμα. Μά τί μᾶς κόφτει; Μή καί δέν εἴμαστε τάχα ἄντρες λεύτεροι καί δυνατοί, παλικαράδες ἀτρόμητοι. Ζήτω ἡ λευτεριά. Ὁ κόσμος χάνεται, σύντροφοι· χίλια κομμάτια νά γίνει. Σκιά, σέ χαιρετῶ. Τραβάω στό σπιτικό μου .

(Βήματα τρεχάτα, ἀγέρας πού λυσσομανάει καί σβύνει)

ΛΥΡΑΡ: Παγόνι μέ χρυσά φτερά καί μ'ἀσημένια πόδια,
πού 'χεις στά νύχια μάλαμα καί στήν κορφή λογάρι
κ'ἔχεις καί μέσα στήν καρδιά κούπα μαργαριτάρι,
παγόνι μέ χρυσά φτερά,
παγόνι μέ χρυσά φτερά....

ΠΡΩΤ: Θάνατος στό γιαπί, θάνατος στήν πολιτεία, θάνατος κι'ἐδῶ στό σπίτι, καί στό κρεβάτι θάνατος. Ὅλοι κοιμοῦνται. Μέ εἶχες ξεχάσει Θάνατε. Σέ μίσησα καί σέ καταφρόνεσα . Γέμισα τήν Ἑλλάδα ἐκκλησιές καί μοναστήρια, γέμισα τό φῶς καμπανοκρουσίες, κι'ἀνέβηκα ψηλά στά καμπαναριά μου μές στούς ἀνέμους καί ξεχώνισα μέ τίς καμπάνες τήν τρανή εὐτυχία μου, τήν ἀπέραντη χαρά τῆς δουλειᾶς καί τῆς ζωῆς. Γύρεψα νά μετρηθῶ μαζί σου, νά σέ καταπαλέψω μέ τά πέτρινα ἔργα μου, νά σηκώσω τό μπόϊ μου ψηλότερα ἀπό τά σύνορα τῆς ζωῆς. Μά νά, ἦρθες τώρα καί μέ σκέπασες θάνατε.

ΓΥΝ: Ἐγώ εἶσαι ἄντρα μου ;

ΠΡΩΤ: Τώρα γύρισα. Μά τί τινάχτηκες στό κρεββάτι;

ΓΥΝ: Εἶδα ἕνα ὄνειρο.

ΠΡΩΤ: Ἀπό ὄνειρα ἄλλο τίποτα.

ΓΥΝ: Εἶδα πώς μ'εἶχες φωνάξει στό γιαπί, μέρα μεσημέρι, κ'εἶχα κινήσει νά σέ βρῶ, καί στό δρόμο μέ σταμάτησε ἕνας ξένος καί μοῦ ἔλεγε διάφορες παραξενιές.

ΠΡΩΤ: Ὅσο γιά παραξενιές, μήν τά ρωτᾶς καλύτερα.

ΓΥΝ: Μοῦ ἔλεγε γιά τό Γεφύρι, γιά τό νόμο τοῦ Θεοῦ, γιά τή δικαιοσύνη, πώς δέν ἔχεις στό νοῦ σου αὐτό πού τοῦ λέω εὐτυχία καί πώς δέ ὁρίζεις πιά τή ζωή σου. Τί ν'ἀποζητοῦσε ἄραγε; Μᾶς κυνηγᾶ αὐτό τό Γεφύρι μέρα καί νύχτα. Ἔλα, πλάγιασε καί ξέχασε.

ΠΡΩΤ: Δέ μπορῶ.

./.

ΠΡΩΤ: Δέν μπορῶ.

ΓΥΝ: Μήν 'φήνεις τόν εαυτό σου.

ΠΡΩΤ: Τόν κρατῶ μέ τά δόντια; 'Αλίμονο ἄν τόν ἀφήσω.

ΓΥΝ: Μιλᾶς σά νά προσμένεις κι'ἀπό σένα τόν ἴδιο κακό.

ΠΡΩΤ: Τό βρῆκες ἀπό μένα προσμένω τό χειρότερο!

ΓΥΝ: Τί πρᾶμα;

ΠΡΩΤ: Κοιμήσου.

ΓΥΝ: Κι'ἐσύ;θά βγεῖς πάλι στούς δρόμους μές στ'ἄγρια μεσάνυχτα;

ΠΡΩΤ: Θά μείνω κοντά σου· θά σέ νανουρίσω.

ΓΥΝ: Δέν εἶμαι μωρό· εἶμαι ἡ γυναίκα πού σοῦ ἀνήκει.

ΠΡΩΤ: Κοιμήσου· ξέρω ποιά εἶσαι καί σέ ποιόν ἀνήκεις.

ΓΥΝ: Τό ξέρεις, μά τό ξεχνᾶς.

ΠΡΩΤ: Μακάρι νά κατάφερνα νά σέ ξεχάσω ἀπόψε. Ὤ, νά ξεχάσω ὁλότελα πώς ὑπάρχεις.

ΓΥΝ: Μάστορα, μέ σιχάθηκες λοιπόν;

ΠΡΩΤ: Τόν ἑαυτό μου σιχάθηκα.

ΓΥΝ: Ἔτσι παράξενα πού μιλᾶς ἀπόψε, ἀρχίζω νά φοβοῦμαι κ'ἐγώ.

ΠΡΩΤ: Κοιμήσου.

ΓΥΝ: Δέν ἔχω ὄρεξη· τώρα μέ στενοχώρεσες.

ΠΡΩΤ: Κοιμήσου· καί κοίτα νά δεῖς κι'ἄλλα ὄνειρα, ὄμορφα ὄνειρα. Μή χάνεις τήν εὐκαιρία, Ποιός δύναται νά ξέρει πόσες ἀκόμα νύχτες ἔχει μπροστά του σίγουρες γιά νά φαίνεται τοῦ ὕπνου τίς γλύκες

ΓΥΝ: Μάστορα, μ'ἀγριεύεις.

ΠΡΩΤ: Ὄχι, Κυρά μου, μή μοῦ ταράζεσαι ἄδικα. Ὄχι, καί σέ θερμοπαρακαλῶ Κι'ἄς λέγεται τή νύχτα στά στοιχειωμένα τά γιαπιά πώς τάχα εἶναι ὅλα ζήτημα δικῆς μου λευτεριᾶς.

ΓΥΝ: Μάστορα, δέν κατέχω τί λογᾶς. Δέ σ'ἔχω μεταδεῖ ποτές μ'αὐτήν τήν ὄψη. Τή ζωή μου ὁλόβολη στήν ἔχω χαρισμένη·τή βαστᾶς μές στή φούχτα σου, πράξε μ'αὐτήν ὅ,τι θές. Ἄν κάτι ἀξίζει, σφίξε τή φούχτα σου καί κράτα την· είδεμή σκόρπα την στούς ἀνέμους. 'Εγώ δέν ἔχω νά συλλογιστῶ.

ΠΡΩΤ: 'Εγώ ὅμως συλλογίζουμαι. Τί θά εἶταν ἡ ὕπαρξή μου χωρίς ἐσένα, Γυναίκα ἀστόχαστη; Ἕνα ξεσκισμένο πράμα, μιά σάρκα γυμνή πεταμένη στά σκυλιά.

ΓΥΝ: Μάστορα, τόσο πολύ μ'ἀγαπᾶς;

ΠΡΩΤ: Ναί, καφερή μου ἀγάπη, σ'ἀγαπῶ.

ΓΥΝ: Τώρα ἐσύ εἶσαι τό μικρό παιδί, τ'ἀστόχαστο πού μέ φιλα καί τό χ... δεύω. Σήκω. Θέλω νά σ'ἔχω ψηλά, νά μ'ἀγαπᾶς σάν ἀφέντης καί νά κυβερνᾶς. Μάστορα, σήκω. Γίνου πάλι ἐσύ.

ΠΡΩΤ: (<u>Σηκώνεται</u>) Γυναίκα, μή μέ συνορίζεσαι. Εἶμαι καράβι δίχως μπούσουλα, ξεχαρβαλωμένη ψυχή, ἄνθρωπος ξωπαρμένος κι'ἀλογάριαστος. Μέ νοιώθεις;

ΓΥΝ: Ναι, Μάστορά μου, νιώθω πώς πονεῖς.

ΠΡΩΤ: Ἴσαμε σήμερα πάλευα μέ τίς μέτρες τραγουδώντας. Ἤμουν νιός, ἡ ζωή εἶταν εὔκολη· ἡ τέχνη, ἡ τύχη, ἡ δόξα, τσοῦπρες παιχνιδιάρες καί βολικές. Κι'ὁ Θεός μου εἶταν πανάγαθος. 'Ενῶ τώρα, Γυναίκα; Τώρα;

./.

ΓΥΝ: Και τώρα θά περάσει, είναι ένα σύννεφο.

ΠΡΩΤ: 'Αλίμονο! Κάτι άλλο τρέχει' άσ 'τά καλύτερα.Καί μή μουθυμήσεις, μάτια μου, άν έρχουμαι μές στή νύχτα καί σέ ρίχνω σέ σύχυση. Δέ φταίω, κακορίζικη.

ΓΥΝ: 'Εγώ φταίω, Μάστορά μου, πού δέν άξιώνουμαι νά καταλάβω τοῦ άντρός μου τούς λογισμούς καί τόν πόνο μου. Μά μή μοῦ δίνεις τόση σημασία. "Ασε με νά κοιτάζω τό σπίτι, τό παιδί καί νά σέ σκέφτουμαι. Τίποτα δέ σοῦ ζητῶ.

ΠΡΩΤ: Πλάσμα γλυκόλαλο, άν κατεβαίνει ποτέ στόν κόσμο αύτόν τόν άραχλο εύλογία Θεοῦ, δέν ξέρω τί άλλο πράμα μπορεῖ νά εἶναι σά δέν εἶναι ό,τι μοῦ δίνεις έσύ.

(Η)

ΓΥΝ: Τά λόγια σου πῶς μ'άναπαύουν τώρα καί μέ παρηγοροῦν.

ΠΡΩΤ: Κοιμήσου' φτάνει όσο μιλήσαμε.

ΓΥΝ: Εἶπες πώς θάμοῦ τραγουδήσεις. (3) (2 γυρ.)

ΠΡΩΤ:
Κοιμήσου πού παράγγειλα στήν Πόλη τά χρυσά σου,
στή Βενετιά τά ροῦχα σου καί τά διαματικά σου,
Κοιμήσου πού σοῦ ράβουνε τό πάπλωμα στήν Πόλη
καί τ'όμορφοστολίζουνε σαράντα δυό μαστόροι.... (ΒΗΜΑΤΑ)

ΠΡΩΤ: Σαυροκοπιέσαι, Γριά;

ΓΡΙΑ: 'Ο Θεός βοηθός.

ΠΡΩΤ: Ποιά δύναμη σ'έκανε νά σταυροκοπηθεῖς μπαινοντας σέ τούτη τήν κάμαρα όπου ήσυχάζουν άνθρωποι ζωντανοί;

ΓΡΙΑ: Μοῦ φάνηκε σά ν'άκουσα τό πέρασμα τοῦ Χάρου μές στό σπίτι. Εἶμαι γερόντισσα' μέ ξέρει καί τόν ξέρω. Κ'έδῶ σάν μπῆκα θάρρεψα πώς τόν εἶδα σκυμμένο άπάνω της νά σιγοστραγουδᾶ.

~~ΠΡΩΤ: (ΣΑ ΝΑ ΒΓΑΙΝΑΙ ΑΠΟ ΝΑΡΚΗ) Στό σπίτι, στό κρεβάτι, στήν ψυχή μου~~ (Θ) ~~ό θάνατος; "Ομως δέν πρέπει ν' σοῦ διαφεύγει, καλή Γερόντισσα, πώ~~ εἶμαι λεύτερος. Πρώτιστα τοῦτο: λεύτερος.

(1)

(Η ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΠΑΙΖΕΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΚΙ'ΥΣΤΕΡΑ ΜΠΛΕΚΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΛΥΡΑΡΗ)

(4)

(Τήν άλλη μέρα στό Γεφύρι. 'Ο Πρωτομάστορας σέ μιάν άκρη, σοχασκός. Οί Μαστόροι κ'οί δυό Φύλακες τριγυρίζουν τό Λυράρη πού παίζει τή λύρα του.)

ΛΥΡ:
Σαράντα πέντε Μάστοροι κ'έξῆντα μαθητάδες
Γεφύριν έθεμέλιωναν στῆς "Αρτας τό ποτάμι
Ολημερίς τό χτίζανε, τό βράδι έγκρεμιζόταν.

./.

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: 'Αλίμονο στούς κόπους μας, κρίμα στίς δουλεψές μας,
όλημερίς νά χτίζουμε, τό βράδι νά γκρεμιέται.

ΛΥΡΑΡΗΣ: Πουλάκι έδιάβη κ'έκατσεν άντίκρυ στό ποτάμι,
δέν έκελάϊδη σάν πουλί μηδέ σά χελιδόνι,
μόν'έκελάϊδη κ'έλεγε μ'άνθρωπινή λαλίτσα:
""Αν δέν στοιχειώσετε άνθρωπο, Γεφύρι δέ στεριώνει·
καί μή στοιχειώσετε όρφανό, μή ξένο, μή διαβάτη,
παρά τοῦ Πρωτομάστορα τήν όμορφη Γυναίκα".

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: Γεμίζουν τά βουνά φωνές καί τά λαγκάδια δάκρια
καί τά λαγκοπεράσματα άξέμπλεχτες μπλεξοῦδες .

ΒΟΗΘΟΣ: "Ερχεται, έδῶ στό Γεφύρι Πρωτομάστορα. Εἶδα τό φουστάνι της
πού πρόβαλε στήν άκρη τῆς δημοσιας.

ΠΡΩΤ: Καλῶς νά όρίσει.

ΒΟΗΘΟΣ: Τί θά τῆς ποῦμε;

ΠΡΩΤ: Δέν ξέρω.

ΒΟΗΘ: Πρέπει νά βροῦμε μιά ίστορία.

ΠΡΩΤ: Δέν ξέρω νά λέω ίστορίες, βοηθέ μου.

ΒΟΗΘΟΣ: Νά μήν τήν άγριέψουμε. Νά τήν πάρουμε μέ γλύκα. Γιά νά μήν πικραθεῖ.

ΠΡΩΤ: Κι'άν πικραθεῖ, έμεῖς τάχα άρκετά δέν πικραινόμαστε;

ΒΟΗΘΟΣ: Εἶναι κρίμα. Δέν τή λυπᾶσαι;

ΠΡΩΤΟΜ: Φτάνου τά ψέματα,άνθρωπε. Φτάνουν οί λύπες. Μή καί δέν εἴμαστε θεριά; Τήρα μας καλά, καί τόν έαυτό σου μαζί άν δύνεσαι νά βρε[illegible] καθρέφτη.Παράτα λοιπόν τίς ντροπές κι'άς μή κρύβουμε τό μοῦτ[illegible] μας τ'άληθινό.

ΒΟΗΘΟΣ: Σώπα, δύστυχε. "Εχασες τάχα ολότελα τά λογικά σου;

ΠΡΩΤ: Φοβᾶσαι ν'άκούσεις τή γλώσσα τῆς άλήθειας, άνθρωπε λογικέ.

ΒΟΗΘΟΣ: Σέ νιώθω πόσο μαρτυρᾶς καί σέ καρδιοπονῶ σάν άδερφός. Μά δέ[illegible] εἶναι δίκιο νά σ'άφήσω νά μιλᾶς όπως μίλησες. Δέν εἴμαστε ὅ,τ[illegible] λές· εἴμαστε τίμιοι τεχνίτες, δουλευτάδες καί νοικοκυραῖοι. "Εχουμε μεράκι γιά τό έργο μας καί λαχταροῦμε νά τ'άποτελ[illegible]σουμε άπό τό πάθος πού μᾶς τερμενίζει. Κ'έσύ τό ποθεῖς άπ'όλου[illegible] πιό πολύ. Τί φωνάζεις λοιπόν κι'άγαναχτεῖς άφοῦ τό ξέρεις πώς δέ βολεῖ νά γίνει άλλιῶς , πώς θά τήν κάμουμε τή θυσία πού μᾶς ζητοῦν.

ΓΥΝ: (ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ) Γειά καί χαρά σας, Μαστόροι. (ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ - ΠΛΗΣΙΑΖΕ[illegible]) Τί πάθατε, καλοί μου άνθρωποι, καί βουβαθήκατε έτσι;

ΒΟΗΘΟΣ: Τό γιαπί σέ χαιρετάει, Κυρά.

ΓΥΝ: Μά γιατί είναι σταματημένη ή δουλειά σας; Κι'ό Πρωτομάστορας, ούτε γυρίζει νά μέ δεῖ;

ΒΟΗΘ: Κυρά μή σοῦ κακοφαίνεται· ό άνθρωπος έχει στενοχώρια μεγάλη δίχω τό φταίξιμο νάναι δικό σου. Νά ,εκειδά, κάτω άπό τήν πρώτη τήν καμάρα, σ'ένα λακκο βαθύ...

ΠΡΩΤ: Πάψε.

ΒΟΗΘ: Παύω ,άφέντη.

ΓΥΝ: Τί σοῦ τυχαίνει μ'αὐτόν τό λάκκο, καλέ μου;

ΠΡΩΤ: Είναι άνάγκη όλα νά τά ρωτᾶς;

ΓΥΝ: 'Εσύ δέ μ'έρεφες έδῶ, στόν τόπο τῆς δουλειᾶς σου; Κρίμα είναι νά ρωτήση τί μέ θές;

ΠΡΩΤ: Βιάζεσαι πάντα, όπου σέ καλοῦν.

ΓΥΝ: Δέν είπες πώς θά μέ προσμένεις μονομιᾶς;

ΠΡΩΤ: Είπα καί ξεῖπα καί λέω καί ξελέω. Δέν ξέρω πιά ποῦ βρίσκουμαι· μοῦ έχεις θολώσει τά μυαλά μέ τήν πρεμούρα σου καί μέ τήν ξέτα-πού μοῦ κάνεις γιά τό καθετί.

ΓΥΝ: Κ..λά· τότες άς φύγω πίσω.

ΠΡΩΤ: Πράξε ό,τι θές.

ΒΟΗΘ: "Ωστε θά φύγει, άφέντη;

ΠΡΩΤ: Θά μείνει; Θά φύγει; Πρέπει λοιπόν να παίρνω μιάν άπόφαση σέ κά-θε στιγμή;

ΒΟΗΘ: Νομίσαμε όλοι πώς τήν είχες κιόλας παρμένη. Μά άφοῦ δειλιάζεις καί σαδτίζρις....

ΠΡΩΤ: Κόφ'το. Ξέρω τί σκέφτεσαι τώρα όλοι σας γιά μένα. Καί νιώθω πώς άν φύγει, θάτρέξουμε σέ λίγο σά μουρλοί νά τή φέρουμε πίσω.Δέν έχει άλλο ξεμπέρδεμα. Τελείωνέ την τήν ίστορία σου,μιά πού τήν έχεις άρχεμένη.

ΒΟΗΘ: Κυρά μου, νά όλο-όλο τό ζήτημα. Τό δακτυλιδι τοῦ άρραβῶνα σου έ-σε σήμερα άπό τό χέρι τοῦ άρχηγοῦ μας στό λάκκο πού σοῦ έλεγα,κ' οί Μ..στόροι τό πήρανε γιά γουρσουζιά καί κηρύξανε άπεργία."Ετσι τούς σφύριξε πώς τοῦτο τάχα τό περιστατικό είναι σημάδι θεϊκό .. τό παλυπλάνταχτο Γεφύρι μας έτοιμάζει κι'άλλες καταστροφές.

ΓΥΝ: "Ανθρωποι μου, περίμενα κάτι πιό σκιαχτερό ν'άκούσω,μά τώρα δά μοῦ πώς ξαναγίνατε όλοι σας παιδιά.

ΒΟΗΘ: "Ασ'τα Κυρά μου, όλη μέρα λόγια τούς βγάζω. Μέ τά πολλά τούς κατά-φερα νά παραδεχτοῦμε πώς, άν βρεθεῖ τό δαχτυλίδι, μποροῦνε δίχως φόβο νά ξαναπιάσουνε δουλειά. Μά κανείς τους δέν κοτᾶ νά μπεῖ στό λάκκο ούτε κι'άφήνουνε τόν Πρωτομάστορα ή έμέ νά κατεβοῦμε. Τούς

κατέχει ἡ λόξα πώς, γιά νά λυθοῦνε τά μάγια, πρέπει τάχα νά κα-
τεβεῖς τοῦ λόγου σου. Τέτοια ζωντόβολα εἶναι.

ΓΥΝ: Γι'αὐτό πικραίνεσαι , Πρωτομάστορα; Νά κατεβῶ ἀμέσως, νά ψάξω, νά τό βρῶ.

ΠΡΩΤ: Πράξε ὅ,τι σέ φωτίσει ὁ Θεός.

ΓΥΝ: Μά ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ζεσταίνει τά σωθικά μου καί σοῦ ἔρχουμαι γε-
μάτη θάρρος κ'ἐλπίδα.

ΠΡΩΤ: 'Αφοῦ εἶσαι ξηγημένη μέ τό θεό σου, Γυναίκα, τί μᾶς χρειάζεται
ἄλλη συζήτηση; Κι'ὅλα αὐτά πού μοῦ λαχαίνουν κάπως θά τά παρα-
δέχεται κι'αὐτός καί θά τά εὐλογᾶ.

ΓΥΝ: Ποῦ πρέπει νά κατεβῶ;

ΒΟΗΘ: 'Εδῶ νά σέ χαρῶ.

ΓΥΝ: Βοηθῆστε με.

ΒΟΗΘ: Πιάσου ἀπό τοῦτο τό σκοινί, βάστα καί τό φανάρι.
(ΗΧΟΣ ΒΑΡΟΥΛΚΟΥ)
Πάτησες Κυρά;

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΓΥΝ: Πάτησα.

ΒΟΗΘ: Βρῆκες τίποτα;

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΓΥΝ: Ψάχνω.

ΒΟΗΘ: Ψάξε κι'ἄλλο.Κυρά."Αλλη μιά φορά, καλή Κυρά. (ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟ[illegible]
'Αφέντη, περιμένουμε νά προστάξεις . (ΠΑΥΣΗ)

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: 'Αφέντη, τί θές; 'Αφέντη,πές.

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΓΥΝ: Καλε μου, τράβα τό σκοινί. 'Αγριεύουμαι. Λιγοψυχῶ.

ΒΟΗΘ: Τελείωνε, ἄνθρωπε, ἄν εἶσαι ἄξιος νά κυβερνᾶς τοῦτο τό γιαπί.
Λυπήσου μας. Λυπήσου την κι'αὐτήν.

ΠΡΩΤ: Νά προστάξω γυρεύετε, παλικαράδες μου; Νά σᾶς λυπηθῶ; Νά σᾶς
κυβερνήσω; Καλή μου, τό σκοινί τώρα πιά εἶναι γιά μένα. Βάρδα
φουρνέλο καί βγάζω διάτα. Σύντροφοι τοῦ Γεφυριοῦ τῆς "Αρτας,πε-
τροπελεκητάδες μου καμαρωτοί καί παινεμένοι, ὁ ἀρχηγός σας προ-
στάζει τήν ἀστοργιά, τήν ἀπονιά καί τήν ἀπαρνησιά κι ὅ,τι ἄλλο
λιμπίζεται ἡ καρδιά σας ἡ πετραδερή. Προστάζω. Κλεῖστε τό λάκ[illegible]
'Εμπρός.

1

6

(ΟΙ ΜΑΣΤΟΡΟΙ,ΣΑ ΝΑ ΤΟΥΣ ΑΡΠΑΖΕΙ ΟΜΑΔΙΚΗ ΜΑΝΙΑ,ΤΡΕΧΟΥΝ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΚΚΟ,ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΚΕΠΑΖΟΥΝ- Ο ΛΥΡΑΡΗΣ ΠΑΙΖΕΙ ΤΗ ΛΥΡΑ ΤΟΥ. ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤ[illegible] ΦΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΣΤΟΡΩΝ ,ΤΟΥ Β'ΦΥΛΑΚΑ ΚΑΪ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑ ΛΕΓΟΥΝΤΑΙ ΑΝΑ-ΚΑΤΑ ΜΕΣ ΣΤΗΝ ΑΨΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ)

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: Τό μυστρί. Τόν ἀσβέστη. Τόν πηλό. 'Εμπρός. Μιά καί καλή."Οχω
στώχεια. Μές στά ὅλα. 'Εμπρός."Αντε νά τελειώνουμε. Νά λευτερω-
θοῦμε. Νά λύσουμε τά μάγια. Νά πνίξουμε τή βασκανιά. Νά ξανα-

./.

γίνουμε ἄνθρωποι. 'Εμπρός. Τον πηλό. Τόν ἀσβέστη. Τό μυστρί.

Β'ΦΥΛ: Γιατί, μωρέ, γιατί; Γιατί, μωρέ παιδιά; Γιατί; Γιατί; Γιατί; .

ΠΡΩΤ: 'Εμπρός. 'Εμπρός. Δουλειά. Λευτεριά. 'Εμπρός. "Αλλη μιά. Βαρᾶτε δυνατά. Κλεῖστε την γερά. Χτυπᾶτε. 'Αέρα καί τό πήραμε τό κάστρο τοῦ Σατανᾶ, τ'ἄτιμο τό Γεφύρι, τό μπαμπέσικο. 'Εμπρός.

Β'ΦΥΛ: Γιατί, μωρέ συντροφιά; Γιατί, μωρέ Θεουλη μου; Γιατί μωρέ;γιατί;

ΒΟΗΘ: Μάστορα ἔφτασε κι'ή γριά ή μάννα της.

ΓΡΙΑ: Τό παιδί μου.

ΒΟΗΘ: Δέν ἔχεις παιδί , Γερόντισσα.

ΓΡΙΑ: Τή Γυναίκα σου.

ΠΡΩΤ: Δέν ἔχω γυναίκα.

ΒΟΗΘ: Σφίξε τήν καρδιά σου· εἶταν ἀνάγκη.

ΓΡΙΑ: "Ανθρωποι σκληρόκαρδοι, τί κάνατε τήν κόρη μου;

ΠΡΩΤ: Πῆγα νά τήν σταματήσω· εἶπε πώς εἶχε ξηγηθεῖ μέ τό θεό της.

ΓΡΙΑ: "Ανθρωποι ἄγριοι, ποῦ εἶναι ή κόρη μου; Τό παιδί μου. Τό σπλάχνο

ΒΟΗΘ: Γερόντισσα, πέρασες μιάν ὁλάκερη ζωή μές στή γαλήνη καί τήν εὐτυχία. Δέξου τό χτύπημα καρτερικά. 'Η θυγατέρα σου, ή πανώρια ή Κυρά μας θυσιάστηκε γιά νά γίνει τό Γεφύρι τῆς "Αρτας.Εἶναι θαμμένη μές στήν πέτρα.

ΓΡΙΑ: Κατάρα κι'ἀφανισμός.

ΒΟΗΘ: 'Η ψυχή τῆς στεριώνει παντοτινά τά θεμέλια τοῦ μεγάλου μας ἔργου.

ΓΡΙΑ: Κατάρα στό ἔργο. Κατάρα στούς ἐργάτες. 'Ωιμέ.

ΒΟΗΘ: Γυναίκα τοῦ παλιοῦ καιροῦ, τό Γεφύρι τῆς "Αρτας δέν τό φτιάνουμε γιά μᾶς. Το φτιάνουμε γιά τοῦτον τόν τόπο , γιά τό ἀνθρωπολόϊ πού θά διαβαίνει. Πάρε πίσω τήν κατάρα. Συλλογίσου πώς θά παραδώσεις ψυχή.

ΓΡΙΑ: Κατάρα στό Γεφύρι τῆς "Αρτας. "Ως τρέμει ή καρδιά μου, νά τρέμει. 'Ως πέφτουν τά μαλλιά μου, νά πέφτουν οί διαβάτες πού θά τό διαβαίνουν. Κατάρα στούς Μαστόρους πού τό χτίζουν. Κατάρα στόν τόπο. Κατάρα στό λαό. 'Ωιμένα. 'Ωιμέ.

1

(ΤΟ ΚΛΑΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΤΩΝΕΤΑΙ ΑΠΙ ΚΑΙΡΟ ΣΕ ΚΑΙΡΟ ΜΕ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ)

ΛΥΡΑΡΗ

Αὐτοῦ πού κίνησες να πᾶς, στό μακρινό ταξίδι,
θέλω πεῖς τῆς Μάννας σου πότε θά 'ρθεῖς στό σπίτι,
νά 'χω κ'ἐγώ μιά παντοχή, νά 'χω καί τήν ἐλπίδα
λουλούδια νά'χω στην αὐλή, τριαντάφυλλα στρωμένα,
νά σοῦ 'χω γιόμα μυστικό καί δεῖπνο νά δειπνήσεις,
νά στρώσουμε τήν κλίνη σου, νά πέσεις νά πλαγιάσεις.

./.

 19

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: Τό δρόμον όπου πέρασε δέν τόν ξαναδιαβαίνει.
Πήγε στής "Αρνης τά βουνά, στής 'Αρνηοιάς τή βρύση,
κ'έχει τή γής γιά στρώματα, σεντόνι έχει τήν πέτρα.

Β΄ΦΥΛ: 'Αλίμονο στή μοίρα της. Γιατί ,μωρέ παιδιά, γιατί;

Α΄ΦΥΛ: Σώπα,άνθρωπε. 'Εσένα θ'άκούσουμε ή τόν καημό πού μάς τρώει;

Β΄ΦΥΛ: Γιατί, πού νά μάς ταράξει ό Θεοκατάρατος; Γιατί τούτο τό άμάρτημα, τούτη ή μεγάλη συμφορά;

Α΄ΦΥΛ: Βούλωσ'το ή στό βούλωσα έγώ.

Β΄ΦΥΛ: Χαλάλι της,μωρέ. Γιατί;

Α΄ΦΥΛ: Σέ σκότωσα.

Β΄ΦΥΛ: Σκοτώστε με, μωρέ. Γιατί;

Α΄ΦΥΛ: Γιατί, μωρέ ,ρωτάς; Μή καί ξέρει κανείς γιατί; "Η σκαρφίστηκες πώς άλλος κανείς δέν πονεί; 'Ανάθεμά μας, πώς έγινε, μωρέ , αύτό τό σημερινό;

(ΞΑΦΝΑ ΜΑΣΤΟΡΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΣΤΗΝΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΒΓΑ ΑΝΑΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΜΕ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΦΩΝΕΣ,ΟΠΟΥ ΔΕΣΠΟΖΕΙ ΑΠΙ ΚΑΙΡΟ ΣΕ ΚΑΙΡΟ ΤΟ "ΓΙΑΤΙ" ΤΟΥ Β΄ΦΥΛΑΚΑ)

ΜΑΣΤΟΡΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΕΣ: Πώς έγινε ,μωρέ; Πώς τό κάνατε; Πώς μπορέσατε; Πώς βαστάξατε; Γιατί; Ποιός έφταιξε; Ποιός άρχισε; Ποιός μάς στράβωσε; Γιατί; Αύτός πού άρχοντοπιάνεται. Αύτός πού δίνει προσταγέ Γιατί τόν άκούσατε, γιατί; Είταν άνάγκη. Είταν κακούργημα. Είταν τρεμούρα, καί λιγοψυχία.Είταν χαμός. Γιατί; Γιά νά σωθούμε άπό τήν μαγγανεία. Γιά νά πληρωθούμε τήν έργολαβία. Γιά νά ξαναβρούμε τήν ειρήνη καί τή χαρά. Βρήκαμε τήν άντάρα καί τή φαγομάρα. Βρήκαμε τόν κακό μας τόν καιρό. Δέν είστε άντρες. Ληστές τού παλουκιού , μπερμπάντες καί μπαμπέσηδες. Είστε γιά κλάματα. Είναστε όλοι. Γιατί; Γιατί; Γιατί;

ΒΟΗΘ: Συχάστε. 'Ορθώνεται ή γριά.

ΓΡΙΑ: Σίδερον ή καρδούλα σου, σίδερο τό Γεφύρι. Σίδερο τά μαλλάκια σ σίδερο κ'οί διβάτες.

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: (γαληνεμένοι)'Αμήν.

ΓΡΙΑ: 'Ησύχασε , Κόρη μου. Δέ θά ταράξει τόν ύπνο σου ή κατάρα πού έδωσα. τήν πήρα πίσω. Γιά τό χατίρι σου, ή Παναγιά μας θά στέρξε νά τ'άγαπήσει καί θά τού φέρει τήν εύλογιά τ'ούρανού. Καί τούτοι οί δουλευτάδες συχωρεμένοι άν είναι κι'αύτοί. Παιδιά είναι οί καφεροί ,άγρια κι'άθώα. Μά έσένα ,Πρωτομάστορα, άνθρωπε τής συμφοράς τί νά σέ καταραστώ καί τί νά σέ συχωρέσω; Μοναχός σου χωρίστηκες γιά πάντα άπό τούς άνθρώπους· δέν είσαι πιά δικός μας, δέν είσαι κανενός. Οί σύντροφοί σου θά σ'άρνηθούν μόλις ξυπνήσουν άπ'τή γητειά,ό λαός σου θά σέ πετάξει μακρυά του, θά σού φύγει άκόμα κι'ό

./.

γιός σου σά νιώσει στή θωριά σου τής μοναξιάς σου τή φρίκη.Καμιά καρδιά άνθρώπινη δέ θά γείρει ποτέ πιά νά σέ ξεπικράνει. Θά γυρνάς άπό τόσο σέ τόπο ξένος κι'όρφανός. Θ'άνατριχιάζουν τά παιδιά στό πέρασμά σου. 'Αλίμονό σου. 'Αλίμονό μου.

(Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΞΕΜΑΚΡΥΝΕΙ ΚΑΘΩΣ ΦΕΥΓΕΙ ΘΡΗΝΩΝΤΑΣ)

ΒΟΗΘ: Σύντροφοι, ή δουλειά μάς καλεΐ. (ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ). Σύντροφοι, τί προσμένετε:, (ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ) Τί σάς έπιασε, άνθρωποι ξωπαρμένοι καί ξεχαστήκατε έτσι καί μέ κοιτάζετε σά μυγοχάφτες; Σάς φωνάζω: Είναι ή ώρα τής δουλειάς.

(ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΣΤΟΡΟΥΣ ΣΗΚΩΝΕΤΑΙ ΕΝΑ ΑΠΕΙΛΗΤΙΚΟ ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΤΟ)

Τί βρουχιέστε, μωρέ, κι'άγριεύετε; Είναι λοιπόν άπεργία άληθινή;

ΜΑΣΤΟΡΟΙ: (ΠΕΤΟΥΝ ΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑ ΤΟΥΣ) Γιούχα. Γιούχα. Γιούχα.

ΒΟΗΘ: "Ανθρωποι βαβοί κι'άλλόφρονες, άρνιέστε τή δουλειά σας; 'Αρνιέστε τό μεγάλο έργο σας;

ΜΑΣΡΟΡ: Κάτω τό έργο. Γιούχα τής δουλειάς.

ΒΟΗΘ: 'Αρνιέστε τό δάσκαλό σας;

ΜΑΣΤ: Κάτω, Κάτω ό φονιάς.

ΒΟΗΘ: 'Εσεΐς είστε οί φονιάδες.

ΜΑΣΤ: Μάς κόλασε.

ΠΡΩΤ: (ΑΞΑΦΝΑ ΔΕΣΠΟΖΕΙ) Σύντροφοι, σταματήστε αύτό τό κίνημα. Ποιοί είστε θυμηθεΐτε καί ποιός σκοπός σάς σύναξε σέ τούτη έδώ τήν άκροποταμιά. Είστε τάχα μπουλούκι άσυνταίριαστο καί τυχαΐο κι'άφήνεστε έτσι, άστόχαστα κι'άφρόντιστα, σ'όποια μύγα σάς τσιμπά; Μή δέν είστε οί Μαστόροι μου; Μή δέν ειμαι ό άρχηγός σας; Μή δέν περπατήσαμε άντάμα στήν 'Ελλάδα μέ πόνο καί δέ σηκώσαμε στά γαλάζια μεσουράνια τά κάστρα, τά παλάτια καί τά καμπαναριά; "Ενας λαός σάς τιμά καί σάς μπιστεύεται. Προσμένει μέ λαχτάρα τό καινούργιο έργο πού τοΰ τάξατε, τό πιό τρανό. Τό καρτερεΐ κ'ή ψυχή μας, πού άν δέν τό δεΐ στημένο χρυσοπλούμιστο μές στή λιακάδα δέθά σωθεί άπ'τή φουρτούνα πού τήν πνίγει. Ξυπνήστε, σύντροφοι. Δέ σάς άφήνω άπό κοντά ώς νά σάς βγάλω σέ λιμάνι. "Υστερα διώξτε με άν δέ σάς κάνει πιά τό μούτρο μου. Μά τώρα ,τήν ώρα τής άμάχης, σάς κράζω πάλε'Εμπρός.

(ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΣΙΓΑ-ΣΙΓΑ Ο ΘΟΡΥΒΟΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ)

ΛΥΡΑΡΗΣ: Σαράντα πέντε Μάστοροι κ'έξήντα μαθητάδες
Γεφύρι μαστορεύουνε στής "Αρτας τό ποτάμι.
Τό μοιρολόγια τά'σωσαν ,τά δάκρια τους στερέψαν.

(Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΥΝΕΧΙΖΕΙ ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΤΟ ΘΕΜΑ ΚΙ'ΥΣΤΕΡΑ ΣΒΥΝΕΙ- ~~GONG.~~ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ Γ' ΠΛΑΝΟ ΓΕΛΙΑ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΚΑΙ ΦΩΝΕΣ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΙ)

(ΠΡΩΤΟ ΠΛΑΝΟ ΜΑΖΙ Μ'ΕΝΑ ΦΡΕΣΚΟ ΚΑΙ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΜΑ)

ΚΟΡΙΤΣΙΑ: "Ελα νά τραγουδήσουμε, κι'όπου ζηλεύει άς σκάσει· τής πικροδάφνης τό ζουμί νά πιεῖ νά τοῦ περάσει.

ΑΓΟΡΙΑ: Παῖζε, Λυράρη μου, κλαά ,παῖζε γερά, γεμάτα, ἴσως καί τήν πλανέψουμε αὐτήν τήν μαυρομάτα.

ΚΟΡΙΤΣΙΣ: Δέν τραγουδῶ πώς ἀγαπῶ μήτε κι'ἀγάπες κάνω, μόν'τραγουδῶ νά χαίρουμαι τόν Κοσμο τόν 'Απάνω.

ΑΓΟΡΙ: "Αγγελος εἶσαι, μάτια μου, κι'ἀγγελικά χορεύεις κι'ἀγγελικά πατεῖς τή γῆ κ'ἐμένα μέ παιδεύεις.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: "Ας τραγουδήσω κι'ἄς χαρῶ κι'ἄς παίξω κι'ἄς γελάσω, τά νιάτα δέν πουλιοῦνται πιό νά τά ξαναγοράσω... (γέλια)

ΚΟΡΙΤΣΙ: Κυττᾶτε ἐκεῖ. "Ερχεται πάλι αὐτός ὁ γέρος, τό στοιχειό.

ΦΩΝΗ: Ποῦ τόν εἶδες;

ΚΟΡΙΤΣΙ: Στίς καλαμιές. Ζυγώνει πρός τό μέρος μας. Τρομάρα μου.

ΑΓΟΡΙ: Νά τοῦ ποῦμε νά φύγει. Δέν τόν θέλουμε.

ΚΟΡΙΤ: "Οχι. "Οχι. Νά φύγουμε ἐμεῖς.

ΕΝΑ ΑΓΟΡΙ: Εἴμαστε στόν τόπο μας. Αὐτός εἶναι ξένος.

Β'ΑΓΟΡΙ: Γιά ποιόν μιλᾶτε, μωρέ παιδιά.

Α'ΑΓΟΡΙ: Καλά ξυπνητούρια. Δέν ἐπῆρες εἴδηση αὐτόν τό γέρος πού γυρ' σά φάντασμα ,γύρω στό Γεφύρι ,ἀπό προχτές;

Β'ΑΓΟΡΙ: Βέβαια, εἶδα ἕνα γέρο... Μά τί σᾶς ἔκαμε;

Α'ΑΓΟΡΙ: Δέ μᾶς ἀρέσει ἡ ὄψη του. Παγώνει ὅποιος τόν κοιτάζει κατάματα.

Γ'ΑΓΟΡΙ: Κάποιο κακούργημα θά ἔχει καμωμένο καί κρύβεται στόν τόπο μας.

Β'ΑΓΟΡΙ: Μήν εἶναι κανένας τρελλός;

Δ'ΑΓΟΡΙ: Σά θέτε τή γνώμη μου θά εἶναι κανένας λεπρός.

ΚΟΡ. ΚΑΙ ΑΓΟΡ: Λεπρός. "Ερχεται ἐδῶ. Πᾶμε νά φύγουμε."Ελακαί σύ Λυράρη.

ΛΥΡΑΡ: 'Εγώ θά μείνω.

(Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΦΕΥΓΕΙ ΓΟΡΓΑ ΜΕ ΤΡΟΜΑΓΜΕΝΑ ΨΙΘΥΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΙΚ-ΚΡΟΤΣΙΡΙΣΙΕΣ - Ο ΛΥΡΑΡΗΣ ΠΑΙΖΕΙ)

ΠΡΩΤΟΜ: (ΨΙΘΥΡΙΣΤΑ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΦΩΝΟ) Θ'ἀνατριχιάζουν στό πέρασμά σου, εἶπε ἡ γριά πρίν πόσα χρόνια, θἀπλανιέσαι στόν κόσμο ξένος κι'ὀρφανός. Θά σ'ἀρνηθοῦν, εἶπε, κ'οἱ σύντροφοί σου κι'ὁ λαός καί τό παιδί. Τί νά σοῦ κάμει τό ἔργο τό παιδί; Κοντά μου πώς νά βολευτεῖ; Σκορποῦνε τά νιάτα σάν ἀγριεμένα πουλιά πόλις μέ νιώσουν νά ζυγώνω. Θαρρεῖς καί ξεραίνεται ἡ γῆ σάν τήν πατῶ...

./.

ΛΥΡΑΡΗΣ: (ΠΑΙΖΕΙ) Σίδερον ἡ καρδούλα σου, σίδερο τό Γεφύρι,

σίδερο τά μαλλιάκια σου, σίδερο κ'οἱ διαβάτες....

ΠΡΩΤ: Γιά τοῦτο τ' Γεφύρι μιλᾶς καλέ ἄνθρωπε;

ΛΥΡΑΡ: Γιά τοῦτο. Σάμπως ξέρω καί κανένα ἄλλο;

ΠΡΩΤ: Καρδοῦλα καί μαλλάκια, εἶπες; Ποιόν εἶχες στό νοῦ σου;

ΛΥΡΑΡ: Μιά γυναίκα νιά καί πεντάμορφη καί γλυκόψυχη σάν ἅγια. μιά γυναίκα τοῦ παλιοῦ καιροῦ.

ΠΡΩΤ: Τί δουλειά εἶχε μέ τό Γεφύρι ἡ γυναίκα πού λές;

ΛΥΡΑΡ: Θάφτηκε, λένε, στά θεμέλια του γιά νά τό στεριώσει, γιατί εἴτανε κολασμένο. Κατόπι τό Γεφύρι εὐλογήθηκε.

ΠΡΩΤ: Εἶταν ἄθλο μεγάλο· ἔργο τῆς καλῆς ἐποχῆς. Θά κοπιάσανε, θά παιδεύτηκε ἡ ψυχή τους. Καί γι'αὐτην τή γυναίκα τή βαριόμοιρη θά πονέσανε πολύ.

ΛΥΡΑΡ: 'Αλλοτινές ἱστορίες. Ποιός θυμᾶται πιά;

ΠΡΩΤ: "Ας εἶναι ἀναπαμένη.

ΛΥΡ: (ΠΑΙΖΕΙ) "'Αλίμονο στή μοίρα μας, κρίμα στό ριζικό μας.

Τρεῖς ἀδερφάδες εἴμαστεν κ'οἱ τρεῖς κακογραμμένες·

ἡ μιά ἔχτισε τό Δούναβη κ'ἡ ἄλλη τόν 'Αφράτη

κ 'ἐγώ ἡ πιό στερνότερη τῆς "Αρτας τό Γεφύρι..."

ΠΡΩΤ: Καλέ ἄνθρωπε, βάζεις κι'ἀπό τό νοῦ σου.'Ο Δούναβης εἶναι μακριά, ὁ 'Αφράτης μακρύτερα.

ΛΥΡ: Τό τραγοῦδι τό λέει. Γιά νά τό λέει, κάτι ξέρει.

ΠΡΩΤ: 'Η γυναίκα τοῦ Πρωτομάστορα πού τό σκαρφίστηκε πώς εἶχε ἀδερφάδες

ΛΥΡ: Τό τραγοῦδι λέει πώς εἶχε. Το τραγοῦδι κατέχει τί λέει.

ΠΡΩΤ: Σύρε νά ρωτήσεις, νά βρεῖς ἀνθρώπους πού εἶταν ἐκεῖ.

ΛΥΡ: Τό τραγοῦδι εἶταν ἐκεῖ. Τό τραγοῦδι εἶναι παντοῦ.

ΠΡΩΤ: Το τραγοῦδι ἐσύ τό φτιάνεις.

ΛΥΡ: 'Εγώ δέ φτιάνω τίποτα· ἐγώ γρικῶ. Τόν ἀέρα πού παίζει κάτω ἀπό τίς καμάρες καί μές στίς καλαμιές , τό φλίφλισμα τοῦ νεροῦ, τό θρόϊσμα τῶν δέντρων, σάν ξανάρχεται.'Εκείνη τά βράδια, τέτοιαν ὥρα καί τριγυρνᾶ λυπητερή.

(ΑΠΟΚΟΣΜΟ ΣΤΙΝΓ) "Ακου..."Ακου... Αὐτή εἶναι. "Ερχεται.

ΠΡΩΤ: Γυναίκα. Γυναίκα. Εὐλογημένη....

"Ονειρο εἶσαι ἤ ἴσκιωμα;

ΦΑΝΤ: Εἶμαι ἡ ἐλπίδα σου.

ΠΡΩΤ: Τί ἐλπίδα νά ἔχω πιά πού ὅλα τά ἔχασα γιά πάντα;

ΦΑΝΤΑΣ: Τί στιγμή τούτη ἔλπισες, μάστορά μου, καί σοῦ τή φέρνω.

ΠΡΩΤ: Γυναίκα, μέ συχώρεσες;

ΦΑΝΤ: Σ'εἶχα ἀπό πρίν συχωρεμένο, τότε πού μέ κατέβασες στό λά-

[illegible]

/

ΠΡΩΤ: Μοῦ δίνεις ἔλεος, Γυναίκα, ἐσύ πού μοῦ ἔδωσες τήν εὐτυχία ὅσ... σε, γιατί ἀπό τότες πιά δέ ζῶ. Εἶμαι ἕνα ἄδειο καύκαλο, ἕνα κουφάρι. Ἔτσι μέ σέρνουν οἱ ἄνεμοι στήν τύχη, ἀπό τή μέρα ἐκείνη τοῦ Σατανᾶ. Μαζί σου τά ἔθαψα ὅλα· δέ μοῦ ἔμεινε τίποτα. Πῆ... ραν τό ἔργο μου καί πᾶνε. κανείς δέ μοῦ κακομίλησε. Μακάρι ν... μέ βρίζανε. Νά βγοῦνε νά μέ πολεμήσουνε, νάποῦνε τί ζητοῦν. Μά ὄχι χάθηκαν. Μ'ἄφησαν ἔτσι καί γυρνῶ σά γύφτος πού τόν ἔδιωξαν οἱ γύφτοι.

ΦΑΝΤΑΣ: Ἄνθρωπε γερέ καί καλοθεμέλιωτε, ἔγινες σά μεγάλου δ... ρου ξε... ριζωμένη κορμαλιά.

ΠΡΩΤ: Πάει καί τό παιδί· πάει τό καθετί. Χρόνια καί χρόνια πλανήθηκα σέ χωριά καί πολιτεῖες καί θάλασσες καί βουνά. Δέ μέ χωροῦσε τόπος· νά φύγω, νά φύγω πάντα ἀλλοῦ, πάντα πιό πέρα, μή κι'ἀναφ... σω καί ξαναγίνω πάλι ἐγώ. Μά, δέν ἀλάφρωσα· νά, μέ θωρεῖς ξαναῆρθα, σάν τόν κακοῦργο πού γυρνᾶ τή νύχτα στή θέση τοῦ φονικοῦ. (ΚΛΑΙΕΙ)

ΦΑΝΤ: Ἄνθρωπε δυνατέ, ἔγινες ἀδύναμος καί σέ παίρνει τό παράπονο σα μικρό παιδί.

ΠΡΩΤΟΜ: Ἡ δύναμή μου μ'ἄφησε· δέ βάσταξα οὔτε τό σκοινί νά περάσω στ... λαιμό μου ὡσοοῦ εἶχε πεῖ. Ἔγινα κιοτής, δίχως περηφάνια καί ντροπή. Τό ἔργο μου τελειώνοντας τά ρούφηξε, τά στράγγισε ὅλα.

ΦΑΝΤ: Ἡμέρωσε, ἄνθρωπε τίμιε ἄνθρωπε δίκαιε, ἄνθρωπε ἀφανισμένε. πιό θυσιασμένος εἶσαι ἐσύ κι'ὄχι ἐγώ, ἀλίμονο μας. Ἡμέρωσε σοῦ φέρνω τή γαλήνη. (ΑΠΟΚΟΣΜΟ ΣΤΙΝG)

ΠΡΩΤ: Εὐλογημένη... Εὐλογημένη...

ΛΥΡΑΡΗΣ: Ἀκοῦτε τίς καμπάνες τῶν νεκρῶν. Ἀκοῦτε τό τέλος τοῦ δράματος τό τέλος ὅλων τῶν δραμάτων, τῶν παθῶν καί τῶν ἀγώνων, τό μήνυμα τοῦ ἀναπαμοῦ καί τοῦ καθαρμοῦ. Ἄνθρωποι τῆς πολιτείας, τῆς ἐξοχῆς καί τῶν νησιῶν, κ'ἐσεῖς πού ἀρμενίζετε στίς μακρινές θάλασσες, ἀκοῦτε τίς καμπάνες τῆς δόξας. Ἀκοῦτε πῶς ὁ θάνατος, σάν μπόρα καλοκαιριάτικη, σκορπίζει μονομιᾶς τό συννεφόκαμα τῆς μικρῆς ζωῆς καί πῶς συνάζεται τό πλῆθος θαμπωμένο ... ιστό λείψανο κι'ἀγναντεύει πρώτη φορά τόν ἄνθρωπο πού φεύγει, τήν καθάρια, τή λεύτερη μορφή του. Ἀκοῦτε, ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς χώρας, ἀκοῦτε τίς καμπάνες τοῦ θρύλου πού ἀντηχοῦν ἀπό τά βαθη τοῦ αἰώνα. Ἀκοῦτε τή γλώσσα τῶν προγόνων, τό δίδαγμα πού λένε τά χώματα κ'οἱ πέτρες καί τά παλιά χτίσματα σά φλουροκαπνισμένα, ἀκοῦτε τήν παλικαριά καί τήν ἀλληλοφροσύνη καί τήν ἱεροσύνη τῆς καλῆς δουλειᾶς καί τήν πίκρα τῆς ἀνθρώπινης θυσίας. Ἀκοῦτε, ἄνθρωποι ζαλισμένοι ἀπ'τήν ἀντάρα τῶν ἄρρωστων καιρῶν.

(Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΥΝΑΜΩΝΕΙ)

ΤΕΛΟΣ

Σταθόπουλος
Τσιμούρης
Βρανίκας
Μανδής
Μπούσης
Καλλής
Αργυρόπουλος
Αποστόλης